

גליון זה יוצא לע"נ
ה"ר משה אבא בן דוד יואל ז"ל
עצמו
נלב"ע י"ח כסלו תשנ"ז
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"ויסך עליה נסך ויצק עליה שמן" (לה, יד)

בב"ר ספע"ח א"ר חנון כל מי שהוא יודע כמה ניסוכים ניסך יעקב אבינו בבית אל יודע לחשב את מי טבריה. וצריך ביאור, ו"ל דמי טבריא הכונה בארה של מרים שנמצא בימה של טבריא כמ"ש בירו' פ"ט דכלאים ה"ג ובויק"ר פכ"ב ד' (ועי' שבת ל"ה א' שחולק), והנה אמרו בב"ר פפ"ב ו' ויסך עליה נסך ויצק עליה שמן כמלא פי הפך ו"ג כמלוא פי הפך שופע לו מן השמים (עי' ת"ש) ולג' זו משמע דאנסך מים קאי שירד לו מעין מן השמים כמלוא פי הפך ואמרו בב"ר ספע"ח בבית אל עשה ו' חדשים (וכ"ה במגילה י"ז א') וכל אותן השנים (צ"ל חדשים) שעשה יעקב בבית אל לא נמנע מלנסך והנה בבארה של מרים אמרו בתוספתא פ"ג דסוכה שהיתה מפכפכת ועולה כמלא פי הפך, ולפ"ז יל"פ דה"ק כל מי שיודע כמה מים יוצאין ממעין שיוצא כמלא פי הפך שכ"ז ניסך יעקב כל ו' חדשים כנ"ל יודע ג"כ לשער כמה מים יוצא מבארה של מרים שגם היא כמלא פי הפך כנ"ל.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

הרה"ג רבי נחמיה ציטרון ז"ל

בשבת האחרונה (ט כסלו) נלב"ע כשיבה טובה הרה"ג רבי נחמיה ציטרון ז"ל, מזקני ויקירי העיר בני ברק שבין כל מעשיו הטובים נזקף לזכותו הקמת הסמינר הנודע "אור החיים" לבנות עדות המזרח, הוא הגבר נט"ל על עצמו בצעירותו, יחד עם הגה"צ ר' משה פרדו והרה"ג ר' נתן מלינובסקי זכרונם לברכה, את הקמת המוסד, שהיה לקרן אור כפשוטו עבור אלפי בנות ישראל מכל קצווי הארץ, שהשתכנו שם ובנו אח"כ את ביתם על אדני התורה והיראה.

ותיקי בני ישיבת פונובז' בבני ברק, עוד זוכרים את רבי נחמיה ז"ל מגיע כל יום בקביעות ללמוד עם הגה"צ רבי דוד זינגרביץ זצ"ל (שהיה אחד המשגיחים שם) במשך שנים רבות, בלי להפסיד אף יום.

מקום מגוריו של רבי נחמיה הוא ברחוב נחמיה סמוך לרחוב רשב"ם מקום מגוריו של רבינו ואגב, לא רבים יודעים שרחוב נחמיה קרוי על שמו של ... רבי נחמיה ציטרון... שהיה דוד של רבי נחמיה שנלב"ע כעת, והיה עשיר גדול ובעל נכסים וזכה להחזיק מהונן הרבה תורה, וכמה מוסדות בעיה"ת בני ברק - הם בזכותו, כהוקרת טובה ההליטה מועצת העירייה לקרוא אחרי פטירתו לרחוב על שמו) בשנותיו הראשונות אחרי נישואיו קנה ספרים רבים שלא היו מצויים וביניהם נדירים ממש, וכשעסק רבינו שליט"א בכתיבת חיבורו הענק על שבע מסכתות קטנות, מסכת תפילין, ציצית וכו' ה' מגיע פעמים רבות לבית רבי נחמיה ז"ל ומעיין שם בספר, ופעמים מבקש רשות לשאול את הספר לימים מועטים, בני המשפחה סיפרו כי לא פעם ה' מגיע רבינו לחפש ספר פלוני ויוצא עם עוד ספר היה זה כשהחל לחפש בארון את הספר ולפתע גילה "אוצרות זהב..." עוד ספר שהוא נזקק לו, ועוד ספר, שכ"ל לא ראה עד היום... וכך ה' נמשך הביקור בארון ספרים לכמה שעות, ולבסוף היה שואל ספר או שנים שנצרך לאותה הסוגיא, בשנים שאחר כך היה רבינו חוסך מפיתו וקונה לעצמו עוד ספר ועוד ספר, וכמעט שכבר לא היה צריך ללכת לשאול ספר מאחרים, יהי זכרו של רבי נחמיה לברכה ונזכה לראותו בקרב בקץ הימין בב"א.

דבר העורך

בספר 'ברכי נפשי' מובא שפעם בהיות הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א אצל גיסו רבינו שליט"א נכנס לחדרו אחד מגדולי התמכין דאורייתא שבדור, ואמר שמה שנים רבות הוא אינו מבין את דברי המשנה במסכת אבות האומרת ש"בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד, שנאמר, בהתהלך תנחה אותך, בשכבך תשמור עליך, וכו'. וכי יש למישהו הווא אמינא אחרת?! - היקשה הגביר. האם באמת מעלה מאן - דהוא בדעתו שאחרי פטירתו ילוו אותו הכסף והזהב לפני בית דין של מעלה?! האם במשוגעים וביושבי בית מרוח עסקינן?!

והשיב לו רבינו שליט"א, שהשאלה הזו מופיעה בחתם סופר, המתרץ שדברי המשנה מוסבים לא על הכסף והזהב שעשו בהם שימוש לצרכי חולין, אלא הכסף והזהב ששימשו למטרות צדקה, כי בדרך כלל אדם לא נותן את הצדקה לשם שמים, אלא 'כדי שיחיה בני', וכדומה, ולכן הכסף והזהב הללו לא ילוו אותו לפני בית דין של מעלה. וזו לשונו של החתם סופר: 'כי על הרוב עושה זה על מנת לקבל שכרו בעולם הזה, עשר בשביל שתתעשר, וסלע זה לצדקה בשביל שיחיה בני, והם נקראים מלוה ה'. אבל צדיק גמור אינו מלוה את ה' שיפרע לו, אלא צדיק חונן ונותן, ולזה גם כספו ילונו לעתיד לבוא. 'וזה אם כסף תלוה את עמי, אם תרצה שכספך ילווה, אזי את העני עמך לא תהיה לו כנושה, אלא כחונן ונותן'. עכ"ל החתם סופר. ופירוש הדברים, אמר הגר"ח, שמרבית נותני הצדקה מרגישים בעלות על כספם, ובנותנם את הכסף לעני הם כביכול מלווים להשי"ת את הכסף, ובצורה שכזו הכסף לא ילווה אותם בעולם הבא. כספי הצדקה ילוו רק את מי שחונן ונותן, דהיינו שנותן במתנה גמורה, ולא לשם מטרה וסיבה כלשהי. והמשיך הגביר לשאול: יוצא לפי דברי החתם סופר, שמרבית נותני הצדקה בעם ישראל, לא תעמוד להם זכות הצדקה לאחר פטירתם, היתכן כדבר הזה?! ויתירה מזאת, המשיך הגביר להקשות: הרי הגמרא (ראש השנה, דף ד.) אומרת שאדם הנותן צדקה למען שתי מטרות, גם למען שיחיה בני, וגם לשם מצוות הצדקה, הרי צדיק גמור, ומשמע שהצדקה שלו נחשבת כמצוה, ומדוע היא אינה מלווה אותו לעולם הבא?

והשיב לו הגר"ח, שהצדקה שנתנו בודאי שהיא מצוה, ויהיה לו שכר עליה, אבל אחרי הכל יש דרגה בצדקה שעליה נאמר שהיא מלווה את האדם, דהיינו שהכסף והזהב הולכים עם האדם בעת פטירתו, ומלווין אותו בכל העולמות, ומכריזים בשמים שהנה מגיע אדם שהכסף והזהב מלווים אותו. זו כבר דרגה אחרת. ואינו זוכה לה אלא מי שחונן ונותן, שנתן את הכסף לצדקה - לשם שמים בלבד, ולא עירב בכך כל מטרה צדדית, תהיה חשובה ככל שתהיה.

בברכת שבת שמוס
יצחק זילברשטיין (א"ב)

מענייני הפרשה

עשו שונא ליעקב

ש. עשו שונא ליעקב, האם גם ערבים בכלל זה, כי הרי הם מזרע ישמעאל.
ת. כלל זה קאי על כל הגויים.

ש. הוה עובדה בעיר נתניה, באו מחבלים והבחור י.מ. יחייא ז"ל קפץ לסייע ולטפל בנפגעים ונהרג, כמעט ברור בוודאות שנהרג בטעות ע"י חיילים שחשבוהו למחבל, אבל אין הדבר ברור ומוחלט. ונשאל רבינו שליט"א אם אפשר לכתוב במודעות אבל תיבת ה"ד, ואמר שאם לא ברור שנהרג ע"י ישראל - יכתבו ה"ד. עתה השאלה אם לכתוב כן על המצבה, ואם אפשר לכתוב "הקדוש" (לפי מה שכתב התו"ט שאלו שנהרגו בסנדל המסומר קדושים הם, אף שנהרגו ע"י יהודים, כי הסיבה היתה משום גויים, וגם כאן כן), אם יש ענין להתפלל לפני העמוד, ואם כל האחים יגידו אחריו קדיש או רק אחד?

ת. לא יכתבו על המצבה ה"ד, אפשר לכתוב "הקדוש", יש ענין להתפלל לפני העמוד, ורק אח אחד יאמר קדיש.

ש. יש היום תופעה של מסירות נפש של מחבלים מתאבדים רח"ל, איך אפשר ללמד זכות על בני", שהנה בגויים יש מסירות נפש...
ת. לרע יש יצר הרע, ואין זה שייך לטוב.

חתן מוחלים לו עוונותיו

ואת בשמת בת ישמעאל (ל"ו,ג), וברש"י: "ולהלן קורא לה מחלת, מצינו ג' מוחלים להן עוונותיהם וכו' והנושא אשה, ולמד הטעם מכאן לכך נקראת מחלת שנמחלו עוונותיה".

ש. מובא כי פעם כאשר נזדמן האדמו"ר רא"מ מגור זצ"ל לשמחת ז' ברכות, נשאל: המשנה (נגעים פ"ג מ"ב) אומרת "חתן שנראה לו נגע נותנים לו שבעת ימי המשתה", והרי הנגעים על חטא הם באים, וכיון שמוחלים לו על כל עוונותיו, איך באו נגעים אליו? והשיב: הלא אי אפשר שיהיה יותר במעלה מיום הכפורים, ויוהכ"פ אינו מכפר אלא על עבירות שבין אדם למקום, בעוד שהנגעים באים גם על עבירות שבין אדם לחבירו. ולכאורה יש לומר פשוט יותר, כי לא עדיף מיוהכ"פ שצריך תשובה.

ת. הרי הלימוד הוא מעשו, וכי עשה תשובה, ואפשר שנלמד משם שזה זמן שנותנים לו אפשרות למחילת כל עוונותיו וזה רק בתשובה ובעיקר השאלה, הרי אף לרבי שיוהכ"פ מכפר בלא תשובה, כתבו התוס' (שבועות י"ב, ב' ד"ה לא) שאינה מחילה גמורה, רק שמקילין לו. ואמר רבינו: מחילת עוונות של חתן, היינו לאחר החופה.

(דרך שיחה)

יארציית להגאון ר' בערל וינטרוב זצ"ל

הג"ר בערל וינטרוב זצ"ל קיבץ ספרים על עניני קידוש החודש ואסף אותם לספר אחד בשם 'פועל ה' וביקש רשות מרבינו, להכניס בספר זה גם את ספרו 'שקל הקודש' העוסק באותו ענין. ורבינו הסכים מיד. וכשנשאל רבינו היאך יתכן שהסכים לדבר כזה לתת ספר שלם שלו לאחר להדפיס. בתחלה אמר, אותי זה לא יפסיד, אח"כ הוסיף (באידיש) אדם "צריך להיות טוב", וגם הוא היה איתי טוב במשך כל השנים למדנו יחד וגם ה' קדוש החודש למדנו.

בשבת בין השמשות היה רבינו עם החברותא הקבועה שלו, הגאון ר' בערל וינטרוב זצ"ל, מטיילים עד מעריב ברחובות הסובבים את בית הכנסת, ומשוחחים בדברי תורה. כשרבינו רצה לקרוא לר' בערל, היה שולח את בנו לומר לו, שלא ישכח "רצה", כך היה יודע לרדת ולבוא.

(מנחת תודה)

מעמד התפילה בבית האשה השונמית

בגליון לפרשת בראשית הבאנו כמה סגולות מרבינו שליט"א לזש"ק ואחת מהם היתה להתפלל בבית האשה השונמית ולאחר שקבלנו פניות רבות מהקוראים שרוצים שיתפללו בעדם במקום מסוגל זה, ואכן קבלנו שמות רבים של זוגות המצפים לזש"ק וב"ה נכנסנו לבית מרן שליט"א במוצ"ש פרשת ויצא והגשנו בפני מרן את רשימת השמות ולאחר שעיין בדפים בירך את כולם שיזכו בקרוב לזש"ק ולאחר שציינו בפניו שנתקיים נסיעה של כמה תלמידי חכמים למקום מסוגל זה אמר רבינו שאף הוא נסע לשם כמה פעמים וזה מקום מסוגל מאד לראות בו ישועות וב"ה קיימו את שליחותינו (אמנם קצת באיחור עקב המצב הבטחוני הרגיש כאן בארץ ישראל, היות ומקום זה נמצא בתוך כפר ערבי) וב"ה השבוע ביום שנכפל בו כי טוב יום ג' נסעו כמה ת"ח בשליחותם של הקוראים שהעבירו את שמותיהם והתפללו והעתידו בעד כל שם ושם בפרטות. והננו מביאים כאן את המכתב כפי שנכתב ע"י אחד מהשליחים לתפילה

לכבוד ידידי היקר מחבר הגליון "דברי שי"ח, שלום וברכה וכט"ס!

אחדשכתה"ט כנאה כיאה באהבה רבה!

היום זכינו להיות בבית השונמית בכפר שונם (סולם), שכידוע מקום זה מסוגל להתפלל בו עבור זרע קודש של קיימא, והתפללנו על כל השמות שכבודו מסר לנו להתפלל עליהם להפקד בזרע קודש של קיימא, ובעזרת השם יהי רצון שנזכה להתבשר בבשורות טובות.

שמחתי מאוד שכת"ר אמר להגאון האדיר רבי חיים קנייבסקי שליט"א שיברך על הענין שהולכים להתפלל בבית השונמית, והגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א שמח מאוד. וגם אני הקטן שמחתי מאוד שהרב ברך כי בימים טרופים אלו יש מעט חשש להכנס לכפרים ערבים, אבל בזכות ברכת הצדיק שמלווה אותנו הייתי בטוח שנשמר מכל רע.

הלכנו יחד עם הרה"ג רבי נתן רוטשילד שליט"א תלמידו של מרן הגאון האדיר רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן שליט"א, שהתפלל והעתיר ברכות על כל השמות של כל מבקשי הבקשות, קראנו את הפסוקים המובאים בספר מלכים על האשה השונמית וברכתו של אלישע הנביא ולידת ותחיית בנה, קראנו בספר תהלים פרק קי"ט אותיות קר"ע שט"ן יל"ד, וכן נתנו צדקה עבור ועד הרבנים של גבעת המורה עבור הקהילה היקרה שנמצאת שם. הרב בכה בתפילתו והתרגש וברך. הצטרף עמנו לנסיעה עוד יהודי יקר בשם ר' חיים פרץ ה"ו, שגם הוא התפלל וביקש והזכיר עוד שמות של מעכבי לידה.

תוך כדי תפילה, צעק איזה ילד ערבי בלשון עברי "מות ליהודים", כך ששמחנו שגם הדבר נעשה במסירות נפש ואם כן דבר שהוא במסירות נפש לא הולך ריקם. יש לציין שזו פעם ראשונה שמתבטאים כך כשאני מגיע למקום וזוכה אני להגיע למקום הרבה פעמים במשך השנה. וה' יעזור שיושיע אותנו מישמעאל הזה וישמע האל את תפילתנו ויענה את עתירתנו אכ"ר.

בברכת התורה ולומדיה

רן יוסף חיים מסעוד אביחצירא ס"ט

מח"ס מר"ח ניחוח

עפולה.

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק